Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Tergulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare, Tergulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donnebreg: în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seria 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care di
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anu 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe anŭ.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brasovŭ
a administratiune, piața mare, Tergulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 154. Brașovŭ, Joi, 15 (27) Iulie 1893.

Conferența națională.

Sibiiu, 13 (25) Iulie 1893.

Domnule Redactorŭ! Inainte de a completa raportulŭ meu cu unele detailurĭ, pe carĭ nu Vĭ-le-amŭ pututŭ comunica în primele două scrisorĭ, vinŭ a Vĕ arăta în scurte cuvinte impresiunea, ce a făcut'o asupră-mĭ și, precum m'am convinsŭ, asupra tuturorŭ bărbaților noștri nepreocupațĭ, manevrele foilorŭ unguresci față cu conferența nóstră națională.

Istoria se repetă și fiind-că contrarii noștri stau față cu nisce hotărîrĭ aduse de adunarea representanților alegĕtorilorŭ românĭ în solidaritate, ei re'noescŭ tactica folosită la tóte ocasiunile, presentândŭ lucrulŭ astfeliu, ca și când Românii arŭ fi divisațĭ în partide.

'Mĭ aducŭ aminte, că în Aprilie 1892, „Gazeta Transilvaniei" scria: „Poporulŭ nostru este politi„cesce încă pré puținŭ desvoltatŭ, „din care causă este multŭ expusŭ „înriurințelorŭ stricăciόse de totŭ „feliulŭ. Pe lângă acésta, elŭ este „asupritŭ și astfelŭ împedecatŭ de „a-șĭ cultiva în tótă libertatea cons„ciința națională.

„In acéstă stare, singurulŭ ra„dimŭ alŭ Românului asupritŭ, în „grelele sale lupte naționale, este și „rĕmâne moralulŭ, ce-lŭ susține în„tr'ĕsulŭ marele idealŭ alŭ solida„rității naționale, acelŭ „uniți-vĕ în „cugetŭ, uniți-vĕ 'n simțirĭ", ce l'a „redeșteptatŭ pentru viéța și lupta „politică națională".

Marele idealŭ alŭ solidarității naționale, nutritŭ în inima tuturorŭ bărbațilorŭ noștri bine simțitorĭ și desinteresațĭ, a planatŭ și asupra acestei conferențe, și convingerei lorŭ sincere, că acestŭ idealŭ trebue păstratŭ cu scumpĕtate și cu abnegare ca unŭ talismanŭ alŭ sfintei legăturĭ dintre frațĭ, avemŭ sĕ-i mulțumimŭ manifestarea puternică a solidarității naționale față cu asupritorii noștri.

Nu mai trebue sĕ o spunŭ, câtŭ de greșită și tendențiósă este interpretarea, ce o dau foile unguresci împrejurărei, că în cestiunea Memorandului s'au fostŭ ivitŭ, nu în principiu, ci numai în privința modului de procedere, unele divergențe de părerĭ între membrii partidei nóstre naționale.

E prea bătĕtóre la ochĭ tendința contrarilorŭ noștri, de a voi sĕ ne presente într'o stare de slăbiciune, vorbindŭ de partide între noi.

Tocmai conferența de Dumineca și de Lunĭ a doveditŭ în modulŭ celŭ mai eclatantŭ, că îngrijirea și preocuparea de frunte a tuturorŭ bărbațilorŭ noștri serioșĭ a fostŭ și este: de a împedeca realisarea dorinței contrarilorŭ și de a nimici tóte încercările, vină ele din orĭ și ce parte, de-a divisa și de-a sparge partidulŭ nostru naționalŭ.

Aicĭ culminéză resultatulŭ conferenței și asupra fiă-căruia din noi, care scie sĕ aprețieze importanța faptului, trebue sĕ facă cea mai penibilă impresiune când cetesce în foile unguresci, că ar fi învinsŭ așa numiții „tribuniștĭ" asupra pretinsei partide „moderate".

Despre o soluțiune a cestiunei în sensulŭ accentuărei solidarității partidului naționalŭ, nu sta, nicĭ înainte de conferență, nimenĭ la îndoélă. Este așa-dér evidentŭ, că în conferența de acuma, décă tocmai e vorba de o învingere, atuncĭ acésta nu póte fi alta, decâtŭ învingerea marelui principiu alŭ solidarității nóstre naționale, la care, lucru firescŭ, a trebuitŭ sĕ contribue *totalitatea membrilorŭ ei fără de nicĭ o deosebire.*

Acéstă sĕ și o noteze bine contrarii noștri!

CRONICA POLITICA

— 14 (26) Iulie.

In 12 Augustŭ se va ține în Zürich congresulŭ internaționalŭ alŭ socialiștilorŭ, la care vorŭ lua parte membrii din tóte țĕrile. Congresulŭ va ține în fiă care di două ședințe; în fiă-care di se va alege câte unŭ președinte din sînulŭ diferitelorŭ naționalitățĭ representate la congresŭ. Desbaterile se vorŭ face în trei limbĭ: francesă, germană și englesă, votarea se va face de regulă după capete, în cestiunĭ cardinale se va vota după naționalitățĭ. Congresulŭ are urmĕtórea ordine de di: 1. Mĕsurĭ pentru esecutarea internațională a optŭ óre de lucru pe di. 2. Dispositiunĭ comune asupra serbărei dilei de 1 Maiu. 3. Tactica politică a democraților sociali: a) parlamentarismulŭ și agitațiunea electorală, b) legislațiune directă pentru poporŭ. 4. Atitudinea democrației sociale în casŭ de rĕsboiu. 5. Protecțiunea muncitorilorŭ. 6. Intocmirea națională și internațională a atelierelorŭ. 7. Organisarea internațională a democrației sociale. 8. Diverse propunerĭ. La aceste puncte s'au făcutŭ numĕróse propunerĭ din partea bursei muncitorilorŭ din Parisŭ, a comitetului centralŭ revoluționarŭ din Parisŭ, a organisațiunei elvețiane unite, a socialiștilorŭ germanĭ etc.

*

Ambasadorulŭ englesŭ la Parisŭ, lord Dufferin, care petrecea în Londra, s'a reîntorsŭ repede în capitala Franciei. Acésta e privită ca unŭ succesŭ diplomaticŭ alŭ Franciei și ca o dovadă, că atitudinea resolută a guvernului francesŭ a produsŭ unŭ mare efectŭ asupra guvernului englesŭ. Se pare, că Anglia se teme de blocarea țĕrmilorŭ Siamului, căcĭ prin acésta va suferi multŭ comerciulŭ englesŭ. Pertractările între ministrulŭ francesŭ de esterne, Develle și între lordŭ Dufferin vorŭ avea de obiectŭ regularea frontierei teritoriului de din susŭ de rîulŭ Mekong, unde se isbescŭ interese francese, englese și chineze. Despre flota francesă din Bangkok se împărtășesce urmĕtórele: Contra amiralulŭ Human are la disposiția trei corăbii marĭ de rĕsboiu, apoi unŭ încrucișatorŭ, o canonieră, unŭ încrucișătorŭ cuirassatŭ și două canoniere marĭ bine armate.

Studenții românĭ din Bucovina.

Tinerimea universitară română din Bucovina a adresatŭ colegilorŭ lorŭ dela universitățile europene urmĕtórea scrisóre:

Cameradĭ!

„Cestiunea română", care se desfășură acum pe teritoriulŭ Ungariei și Transilvanei, vĕ este de sigurŭ bine cunoscută.

„Memoriulŭ" colegilorŭ noștri românĭ din România au făcutŭ începutulŭ acelei mișcărĭ politice publicistice, care a desvĕlitŭ Europei tóte amĕnuntele acestei cestiunĭ.

Acelŭ memoriu a fostŭ adresatŭ cătră noi studenții universitarĭ.

După unŭ intervalŭ scurtŭ colegii noștri maghiarĭ au datŭ acelui memoriu unŭ rĕspunsŭ, care ar fi trebuitŭ sĕ fiă celŭ puținŭ mai sincerŭ și mai onestŭ — fiă și numai din motivulŭ, că elŭ ni-se adresa nouĕ, colegilorŭ lorŭ, — și între colegii universitarĭ onestitatea ar trebui sĕ fiă deplină și pe terenulŭ publicisticŭ.

Era naturalŭ, că colegii românĭ din Ungaria și Transilvania, sĕ decline dela sine orĭ ce bănuială, că ar fi înțeleșĭ cu acestŭ felŭ de luptă alŭ tinerimeĭ maghiare.

Ei au compusŭ decĭ unŭ memoriu, care a înfrântŭ în modŭ onestŭ și cuviinciosŭ rĕspunsulŭ ungurescŭ.

„Replica" acésta apărŭ tocmai într'unŭ momentŭ, în care lupta politică sĕ înăsprì — era tocmai timpulŭ în care Monarchulŭ nostru lua cunoscință de gravaminele Românilorŭ depuse într'unŭ memoriu alŭ comitetului naționalŭ românŭ din Sibiiu — mai cu sémă în Ardealŭ, și ea a contribuitŭ de sigurŭ multŭ, ca simpatiile lumei europene sĕ se dea pe partea poporului românŭ asupritŭ.

Nu póte fi scopulŭ nostru sĕ repe-

FOILETONULŬ „GAZ TRANS."

(3)

„Principie de Estetica și Poetica".

Partea I. Estetica.

de M. Străjanŭ,
doctorŭ în filosofiă și profesorŭ de limba și literatura română.

(F i n e).

„Numai ceea ce vedemŭ și simțimŭ înșine, numai viéța trăită, o putemŭ înțelege. Și numai arta ne póte deprinde sĕ trăimŭ acea viéță nobilă, frumósă și sublimă, la care aspirămŭ.

„Credŭ, că nu e de prisosŭ a releva aci unŭ corolarŭ necesarŭ, ce resultă din teoria artei stabilită aci, pentru cultulŭ religiosŭ. Afară de trebuința de a se pune în armonia cu sciința modernă, în ceea ce privesce esența dogmelorŭ, natura și misiunea sa, o altă condițiune neapărată, ca religiunea sĕ-șĭ recâștige influența, ce e menită s'o aibă și care o avea altă dată, este însoțirea ei cu arta mai multŭ decâtŭ până acum. Cultulŭ religiosŭ trebue sĕ represente flórea tuturorŭ artelorŭ; a architecturei, sculpturei și picturei în zidirea și înfrumsețarea templului; și în prima liniă a poesiei și musicei vocale și instrumentale, carĭ au atâta putere asupra inimelorŭ, și a eloquenței pentru esplicarea religiunei și luminarea minței".

M u s i c a.

„Intru câtŭ musica e inferióră și întru câtŭ e superióră poesiei? Cum musica înnobiléză pe omŭ mai multŭ decâtŭ tóte artele? Pentru ce musica vocală e mai simpatică și mai mișcătóre decâtŭ cea instrumentală? Note: Schopenhauer și Spencer despre musică. Pentru ce efectulŭ musicei e mai puternicŭ decâtŭ alŭ tuturorŭ celorlalte arte? Pentru ce trebue sĕ i se dée primulŭ rangŭ între artele frumóse?

„Prin continuarea și modularea succesivă a sunetelorŭ singuratice, numită *melodie*, și și prin combinarea simetrică și plăcută a mai multorŭ melodii deosebite, numită *armonie*, musica ne desvĕlesce partea cea mai intimă și mai tainică a sufletului omenescŭ, esprimă simțĕmintele și pasiunile cu o finеță de nuanțe și cu o adêncime, cum nu o póte face nicĭ o limbă omenéscă. Musica încă ne deștéptă imaginĭ și cugetărĭ, ca tóte artele, însĕ numai mijlocitŭ și în modŭ nedeterminatŭ fiă-care cântecŭ, orĭ-ce creațiune musicală, trebue sĕ aibă ca fondŭ idee, unŭ faptŭ séu unŭ evenimentŭ, căruia sĕ corĕspundă. Unŭ marșŭ ne evócă scena unei plecărĭ, a unei călĕtorii, séu a unui începutŭ de luptă; unŭ imnŭ ne aduce aminte scenele sĕrbătorescĭ ale vieții, ale cărorŭ simțĕminte le esprimă. Insĕ directŭ musica nu esprimă decâtŭ simțĕminte și în espresiunea lorŭ este departe de a avé precisiunea poesiei. Ea esprimă veselia, întristarea, entusiasmulŭ, fără sĕ ne pótă spune împrejurarea, care motivéză aceste dispositiunĭ. Dér în schimbŭ ea are o putere, o finеță și profundime de espresiune propriă numai ei. Prin acésta musica este superióră poesiei și o completéză.

„Sunetele suntŭ efecte ale vibrațiunei corpurilorŭ. Prin urmare ele ne arată modulŭ de a fi, însușirile séu natura intimă a lucrurilorŭ și a ființelorŭ, mai bine decâtŭ cuvintele séu alte semne.

„Și fiindcă ele ni se comunică prin audŭ, care stă în mai de aprópe legătură cu interiorulŭ nostru decâtŭ organulŭ vederii, ne produce o emoțiune mai vie și mai adêncă decâtŭ vorbirea, séu alte mijlóce de espresiune.

„Apoi musica nu esprimă numai simțĕminte relative la viéța reală séu la istoria sufletului omenescŭ, ci și dorințe și aspirațiunĭ la o viéță ideală, asemenea celei reale, însĕ mai frumósă și mai fericită; și prin melodia și armonia sa ne spune, că o asemenea viéță e cu putință, că lumea în mersulŭ ei, cu tendințele și relațiunile fenomenelorŭ și ființelorŭ dintr'ênsa, este întocmită astfeliu, încâtŭ e posibilă o armoniă sufletéscă, care se dice simpatiă, și din care isvorĕscŭ tóte simțĕmintele morale. Introducêndŭ astfelŭ armonia în inimĭ și deșteptândŭ dispositiunea pentru cele mai nobile, mai vii și mai dulcĭ simțĕminte, musica are mai multă putere de a desvolta și a înobila natura omenéscă, decâtŭ tóte celelalte arte.

„Din aceste puncte de vedere filosofia atribue musicei cea mai mare însemnătate pentru cunóscerea naturei intime a vieții și a lucrurilorŭ, și primulŭ rolŭ în educațiunea tinerimei și prin ea în promovarea civilisațiunii. Și pentru aceste motive musica se cultivă adĭ cu unŭ interesŭ mai viu și pe o scară mai întinsă decâtŭ în trecutŭ.

„Din combinarea poesiei cu musica se nasce cântarea, séu musica vocală. Ea este cu atâtŭ mai simpatică și mai mișcătóre, cu cât organulŭ ei este însușĭ glasulŭ omenescŭ și esprimă astfeliu mai directŭ vibrațiunile sufletului, și cu câtŭ aicĭ înțele-